

N I E U W S

Samen met u

We willen u graag nog een laatste keer raadplegen

7

Jaarverslag 2023

Een jaar vol ongerustheid en zorgen, maar ook met voorzichtige hoop

13

COLOFON

Redactie

Lilian Eeffing

Vormgeving

Bert Holtkamp

Verder werkte mee

Marjo van Dijken

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Harm Buitenplein 1
9723 ZR Groningen
Nederland

050 - 367 6168

www.groningenmoermansk.nl
stedenband.moermansk@groningen.nl

IBAN-nummer

NL 29 INGB 0002 8399 49

In dit nummer

Voorwoord van de voorzitter	3
Spijtig, maar onvermijdelijk	4
Samen met u	7
Jaarverslag 2023	13
De weg van de hoop	19

Voorwoord van de voorzitter

Marjo van Dijken

Dit is een voorwoord onder een gesternte dat ik niet aan zag komen. Zoals de inval van Rusland in Oekraïne in 2022, zo ook overviel ons de aankondiging van onze vrienden-bestuursleden in Moermansk dat ze per direct de stedenband op moesten heffen.

Geschokt waren we, en boos ook omdat het zo onaangekondigd kwam.

Boos vanwege de oorlogsomstandigheden waren we al, maar dit?!

Inmiddels is die boosheid veranderd in begrip voor hun moeilijke positie en overheerst bij ons het verdriet over het feit dat we hier niet in staat zijn geweest het mens-tot-mens-contact – immers de ziel van onze stedenband – te beschermen tegen het grote kwaad.

Verdriet omdat we er toch niet in zijn geslaagd de deur op een kier te houden en de hoop levend – daarbij wel gesteund door het college en een meerderheid van de Groninger gemeenteraad. Gesteund ook door onze donateurs, gezien de vele instemmende reacties na het nieuws over de opheffing. En ondanks al die inzet, het werken aan plannen voor wanneer de oorlog voorbij zou zijn en we mogelijk weer kleine stapjes zouden kunnen zetten, het voorzichtig contact blijven houden met de Moermanskers, moeten we vaststellen dat het niet is gelukt. En dat voelt als falen.

Verdriet omdat we de moeders en de gehandicapten van Nadjezda niet meer kunnen steunen en hoogstwaarschijnlijk ook nooit meer zullen zien.

Maar bovenal verdriet omdat we de Russen iets beters toewensen dan de huidige situatie en de kinderen een ruimere blik op de wereld – zoals in de uitwisselingen wederzijds gebeurde.

In 35 jaar hebben we middels de stedenband een fijne band met u gehad, en ook die komt te vervallen per 1 januari 2025.

Ik hoop dat u zich opgeeft om op 30 november erbij te zijn om herinneringen op te halen, van Nederlandse en Oekraïense hapjes te genieten en Het Boek mee te nemen. Een terugblik op 35 jaar die er wél toe gedaan hebben, met herinneringen die een plek verdienen in de Groninger geschiedenis.

En zo zal op termijn het verdriet vervagen en worden vervangen door gepaste trots op de betrokkenheid van al die mensen die zich hebben ingezet om van onze stedenband een dynamisch en functionerend instrument te maken.

De Stedenband wordt verbroken, vriendschappen niet.

Spijtig, maar onvermijdelijk

Lilian Eefting

De afgelopen twee jaren waren moeilijk voor de Stedenband. Immers, banden onderhouden met inwoners van een stad in een land dat een oorlog is begonnen, zorgt bij buitenstaanders op zijn minst voor opgetrokken wenkbrauwen. En niet onbegrijpelijk. Echter, contact wil nog niet zeggen dat je de oorlog steunt. Tegelijkertijd is low profile absoluut op zijn plaats. En dat heeft de Stedenband dan ook gedaan.

Naarmate 2023 vorderde, werd het steeds duidelijker dat er voorlopig geen eind zou komen aan de oorlog die het Kremlin was begonnen in Oekraïne. Het Kremlin, want gedurende 2023 werd ook de repressie die het Kremlin tegen de eigen bevolking inzet, steeds heviger. In 2024 is dat nog steeds het geval en blijkt de repressie op een wrange manier succesvol, want grootschalige protesten blijven uit. Protesteren is onmogelijk; doe je dat toch, dan word je binnen een mum van tijd zeer hardhandig door de politie een

busje ingesleurd dat al overvol zit met medeprotestanten. We kennen allemaal de beelden. We weten allemaal dat er op zijn minst een fikse boete op volgt, en als je pech hebt gevangenisstraf. En toch blijven Russen protesteren, ook al weten ze dat ze opgepakt kunnen worden en voor jaren achter de tralies kunnen verdwijnen. Zelfs al staan ze met een blanco vel papier op straat en zeggen ze niets.

In 2023 kwam er langzaam een kentering in de Nederlandse publieke opinie. Voor de ogen van de wereld was Rusland – door de oorlog die het begonnen

was en door de repressie in eigen land – nu een dictatuur geworden, en men benoemde het ook zo. Was ‘de Rus’ in 2022 nog voor het gemak de gemeenschappelijke vijand; naarmate 2023 vorderde, kwam er meer ruimte voor nuance.

Gebeurtenissen in Rusland in het begin van 2024 hebben dat beeld nog weer aangescherpt. Boris Nadezhdin besloot zich aan te melden als kandidaat voor de presidentsverkiezingen in maart 2024 en de zittende president Vladimir Poetin uit te dagen. Daarvoor had Nadezhdin 100.000 handtekeningen uit heel Rusland nodig, per regio maximaal 2500 stuks, waardoor er minimaal veertig regio’s nodig waren om de 100.000 te halen. Russen reisden het hele land door om in een onbekende regio in de rij te staan om hun handtekening voor Nadezhdin te zetten. De hele wereld kent de foto’s met rijen kleumende mensen in de sneeuw. Een duidelijke boodschap. Het mocht niet baten: Nadezhdin werd uitgesloten van deelname. Er was iets ‘mis’ met de handtekeningen.

Op vrijdag 16 februari 2024 overleed Aleksej Navalny, Poetins grootste criticus en tegenstander, in een strafkamp onder verdachte omstandigheden. Zijn dood schokte de wereld. Op de dag van zijn begrafenis, twee weken later,

kwamen duizenden mensen op de been en werd er openlijk gescandeerd tegen Poetin. Er waren zoveel mensen dat de politie machteloos stond. De weken erna raakte Navalny’s graf bedolven onder een enorme bloemenzee. Mensen overwonnen hun angst voor arrestatie en betuigden hun laatste eer aan deze man, die voor velen een lichtpuntje in duistere tijden was geweest.

Ineens was zichtbaar dat vele, vele Russen helemaal niet zo Poetingszind zijn als eerder werd gepresenteerd. Russen gingen ondanks hun – terecht – angst toch de straat op om op hun manier te protesteren tegen Poetin. Of het nu om een handtekening voor een nieuwe presidentskandidaat ging of om het leggen van bloemen op het graf van Poetins tegenstander – mensen deden het toch maar. Nederlanders, inwoners van een land met keuzevrijheid en waar vrijheid van meningsuiting een groot goed is, beseffen misschien minder goed welke risico’s dat met zich meebrengt. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor je werk, voor je naasten. Als mensen bereid zijn om dit riskeren, moeten wij bereid zijn om hen te steunen, om contact met ze te houden, om ze niet te vergeten.

Deze moed van de gewone Rus heeft veel indruk gemaakt op de Stedenband Groningen-Moermansk en haar achterban. En het deed inzien: als zij niet opgeven, kunnen wij dat ook niet. Ook al waren activiteiten in de vorm van uitwisselingen en samenwerkingen onmogelijk, we konden wel op informele wijze contact blijven houden, zodat onze partners zouden weten dat we ze niet waren vergeten en aan hen dachten. Toch was ook dat niet eenvoudig. Het Kremlin bestempelt bijna elke vorm van contact met een westerse organisatie als 'vijandig', met als risico dat Russen en Russische organisaties als foreign agent kunnen worden aangemerkt en onder scherpe controle kunnen vallen. Dat bracht ons in Groningen in een lastig parket: hoe kon je toch contact met Moermansk onderhouden zonder hen in gevaar te brengen? Tegelijkertijd was – en is – dat een confronterende gedachte: hoe kan het dat je in het ene land wel kunt zeggen wat je denkt, en in het andere land niet? Hoe communiceer je dan nog?

Dat was in een notendop de situatie van de Stedenband Groningen-Moermansk in het jaar 2023 en het begin van 2024. Maanden waarin aan beide kanten de behoefte aan contact van mens tot mens groter was dan ooit, en tegelijkertijd bijna onmogelijk was. En dat terwijl 2024 het jaar is waarin de Stedenband Groningen-Moermansk 35 jaar bestaat. Is alles wat we in die 35 jaar hebben opgebouwd, dan helemaal voor niets geweest?

Begin 2024 dachten we nog dat onze strategie werkte: ons muisstil houden, geen uitwisselingen of andere activiteiten organiseren, maar wel de organisatie in stand houden, zodat we op enig moment – wanneer dat ook zou zijn – heel voorzichtig onze voelsprietten weer zouden kunnen uitsteken en net zo voorzichtig weer de contacten aanhalen. Het feit dat onze zusterorganisatie nog steeds niet tot foreign agent was verklaard, ondanks de duidelijke band met het 'vijandelijke' westen, sterkte ons in onze overtuiging dat onze strategie de juiste was.

Op 26 maart veranderde dat. We ontvingen een brief uit Moermansk van onze zusterorganisatie dat zij bezig waren zichzelf op te heffen. Redenen: al vier jaar lang geen activiteiten en ze liepen steeds meer risico om tot foreign agent te worden uitgeroepen. Daarom besloten ze om zichzelf op te heffen in plaats van daartoe te worden gedwongen met alle gevolgen (sancties, boetes) van dien.

Dus toch. Hoewel het bericht niet geheel onverwacht kwam, waren we toch geschrokken. We hadden het al zo lang volgehouden, wie weet zou het ons lukken ... Echter, het feit dat onze vrienden in Moermansk risico zouden lopen als ze zouden doorgaan, maakt de keuze om te stoppen de enig juiste.

Een stedenband waarvan een van de zusterorganisaties binnenkort niet meer bestaat, heeft geen bestaansrecht. Dus

zit er voor ons ook niets anders op dan te stoppen. Met pijn in ons hart. Met frustratie. Met verslagenheid. Maar het is niet anders.

Het bestuur heeft als streefdatum voor de opheffing 1 januari 2025 vastgesteld. Tot die tijd zullen we onze tijd besteden aan de formele opheffing van de stedenband. Zo wordt het archief overgedragen aan Groninger Archieven. Maar dat is niet alles. Het bestuur hecht er veel belang aan de opheffing zo waardig mogelijk te laten verlopen. De formele weg is inmiddels bewandeld: burgemeester Koen Schuiling is zo snel

mogelijk op de hoogte gesteld, eind april zijn college en raad geïnformeerd, en daarna is er een brief en mail uitgegaan naar onze achterban. Ook de lokale pers weet ervan.

Sinds de bekendmaking hebben we veel steunbetuigingen ontvangen. Men vond het begrijpelijk, maar spijtig en tegelijkertijd onvermijdelijk. Ook hopen velen dat de contacten nog wel bewaard blijven, voor wie weet ooit ... Dank voor de reacties, dat doet ons ontzettend goed en is een grote steun in een lastige tijd!

Samen met u

Lilian Eeffing

De stedenband had het nooit 35 jaar lang vol kunnen houden zonder uw niet-aflatende steun. Daar zijn we u diep dankbaar voor, of die steun nu praktisch, financieel of anderszins was. Of u nu hebt meegewerkt aan uitwisselingen, pleeggezin bent geweest, rondleidingen en/of presentaties hebt gegeven aan belangstellende Moermanski, hebt getolkt, hand-en-span-diensten hebt verricht, op kantoor hebt meegeholpen, mee bent geweest naar Moermansk, in het bestuur hebt gezeten, een donatie hebt gedaan, vrienden en familie hebt verteld over het bestaan van de stedenband, contact hebt gehouden met uw vrienden en collega's en leeftijdsgenootjes in Moermansk, of simpelweg een luisterend oor hebt geboden – dank u wel. Zonder u was er geen stedenband geweest.

Het bestuur wil u graag nog een laatste keer raadplegen. Wij vragen uw mening over drie onderwerpen die wij hieronder uiteenzetten; daarna volgt hoe u kunt reageren en voor welke datum wij graag uw reactie ontvangen.

Donateursgelden

In de afgelopen 35 jaar heeft u ons ook op financieel gebied gesteund. Wij hebben regelmatig donaties mogen ontvan-

gen en waren blij met elke cent die u ons heeft geschonken. In die 35 jaar is er een mooi bedrag aan donateursgelden ontstaan, geld dat we nu helaas niet meer kunnen besteden aan uitwisselingen met Moermansk. Het bestuur heeft als wens om dit geld aan goede doelen te schenken die wat hun goede werk betreft het dichtst bij de missie en visie van de stedenband staan en opkomen voor de people-to-peoplecontacten in Rusland. Echter, het betreft hier geld dat u ooit heeft geschonken aan de steden-

band. Daarom horen we ook graag van u. Hierna volgen vier mogelijke categorieën van goede doelen met bijbehorende organisaties. Er staan enkele grotere internationale organisaties bij; hen willen we vragen een eventuele schenking expliciet aan een Russisch project te schenken.

Wat heeft uw voorkeur?

1. Mensenrechten/minderheden (FreeRussiaNL, Amnesty International, lhbti+-organisatie COC International)
2. Kinderen/jeugd (creatieve therapie voor Oekraïense kinderen, lesmateriaal/hobbymateriaal voor Russische school in Groningen (bij GIMoes))
3. Vrije pers/vrijheid van meningsuiting (Barents Observer, TV Rain, Moscow Times, University of New Europe)
4. Geen mening; ik vertrouw erop dat het bestuur een gedegen afweging maakt.

Slotbijeenkomst

We staan graag met u nog een laatste keer stil bij de afgelopen 35 jaar. Niet alleen met een boek (zie hierna), ook in levenden lijve. Daarom organiseren we op

30 november 2024 een slotbijeenkomst, van 16.00 tot 19.00 uur in Wijkcentrum De Schakel. Dan bieden we burgemeester Koen Schuiling ook het eerste exemplaar van het boek aan. Ook is dit de laatste kans om overgebleven spulletjes mee te nemen (denk aan soepkommen, mokken, magneetjes enzovoort). Er is een kort programma met sprekers, maar vooral tijd om bij te praten en herinneringen op te halen. Wij zorgen voor Nederlandse en Oekraïense hapjes. In Wijkcentrum De Schakel is slechts plek voor maximaal honderd man, dus meld u snel aan als u erbij wil zijn.

Boek 35 jaar

In 1989 is de Stichting Stedenband Groningen-Moermansk opgericht. Hoewel we nu, in 2024, geen activiteiten en uitwisselingen konden organiseren, vond het bestuur dit een mijlpaal die niet ongemerkt voorbij kon gaan. Daarom besloot het bestuur om een boek uit te geven met interviews en verhalen uit de afgelopen 35 jaar, nog voordat er sprake was van opheffing. Dat dit boek de laatste tastbare herinnering aan de stedenband wordt, motiveert alleen maar meer om er een gedenkwaardig boek van te maken.

Dat geldt ook voor de Badhuisschrijvers (badhuisschrijvers.wordpress.com), het schrijfclubje waar coördinator Lilian Eefting zelf ook deel van uitmaakt. Zij nemen een aantal interviewreportages op zich, waar Lilian en het bestuur ze erg dankbaar voor zijn.

Het bestuur wil u graag een fysiek exemplaar van dit boek aanbieden. Bij het publiceren van boeken heb je tegenwoordig de keuze tussen drukken en printen (printing-on-demand, POD), zonder in te moeten boeten aan kwaliteit. Echter, omdat de stedenband ophoudt te bestaan, wil het bestuur liever niet blijven zitten met een stapel boeken. Drukken wordt pas interessant (financieel, maar ook uit het oogpunt van duurzaamheid) vanaf een oplage van 400 boeken. Het bestuur verwacht niet dat aantal te halen en heeft daarom gekozen voor POD, waarbij je een exact aantal exemplaren kunt laten maken. Daarvoor moet het

bestuur wel van tevoren weten hoeveel boeken ze moeten bestellen.

Het boek wordt gepresenteerd op de slotbijeenkomst in november. Daar kunt u uw exemplaar af komen halen, maar we kunnen het ook naar u laten opsturen. Wij willen dan ook graag van u weten of u een exemplaar wilt ontvangen en zo ja, of u kiest voor zelf ophalen of laten opsturen.

Hoe kunt u reageren?

Stuur **voor 1 september 2024** een mail met uw reactie(s) naar stedenband.moermansk@groningen.nl

Reageren op (indien gewenst): besteding donateursgelden, aanwezigheid slotbijeenkomst, exemplaar boekje.

Donateursgelden

Welke goede doelen gunt u het bedrag aan donateursgelden dat overblijft na aftrek van alle kosten?

1. Mensenrechten/minderheden
2. Kinderen/jeugd
3. Vrije pers/vrijheid van meningsuiting
4. Geen mening, ik vertrouw het bestuur

Geef uw mening; de reacties worden bijgehouden en de meeste stemmen gelden. Op de slotbijeenkomst wordt de einduitslag bekendgemaakt.

Slotbijeenkomst

Datum: 30 november 2024
Locatie: Wijkcentrum De Schakel (Rijksweg 15 te Groningen)
Tijdstip: 16.00 uur tot 19.00 uur
Toegang: gratis

Er is plek voor maximaal 100 man (waarvan 70-80 zitplekken), dus geef snel door of u komt en met hoeveel mensen. Vol = vol!

Boek 35 jaar

Wij willen graag het volgende van u weten:

- Ik wil graag ... exemplaren ontvangen.
- Ik kom langs op 30 november en ontvang het daar.
- Ik kom niet op 30 november en wil graag thuis een exemplaar ontvangen. Mijn adres is: ...

In verband met de organisatie vragen wij u **uiterlijk 1 september 2024** te reageren. Aanvragen na 1 september kunnen wij niet garanderen.

Hartelijk dank!

Jaarverslag 2023

Lilian Eefting

Wij stonden op het punt om het jaarverslag over 2023 te publiceren toen het bericht uit Moermansk kwam. Dat jaarverslag leest u hier. Goed om te weten: bij het schrijven van het jaarverslag was er nog geen sprake van opheffing.

Personele zaken

Bestuur

In het jaar 2023 bestond het bestuur uit zes mensen. Het bestuur heeft acht keer vergaderd en is ook dit jaar altijd gastvrij onthaald bij Wijkcentrum De Schakel.

Marjo van Dijken	voorzitter
Jan Spakman	penningmeester
Ellen Alberts	secretaris
Oxana Barysheva	bestuurslid
Mariëtta de Waard	bestuurslid
Sebastian Bouma	bestuurslid

Coördinator, vrijwilligers, donateurs

De coördinator, Lilian Eefting is de enige betaalde kracht van de Stedenband Groningen-Moermansk. Mevr. Eefting verricht de werkzaamheden op freelance basis. Vanwege de oorlog zijn alle projecten opgeschort en bestaan de werkzaamheden enkel nog uit activiteiten om de organisatie operabel te houden. De inzet van vrijwilligers is niet nodig gebleken.

Ook in 2023 is er vanwege de oorlog geen verzoek om donatie uitgegaan. Desondanks hebben enkele donateurs middels een donatie blijk gegeven van hun niet-aflatende steun aan het werk van de Stedenband. De Stedenband is hen hier in deze uitzonderlijke tijden buitengewoon erkentelijk voor.

Sinds 2014 werkt de Stedenband met ambassadeurs. In 2023 is er af en toe informeel contact geweest met enkele ambassadeurs. Steeds bleek weer hoe bezorgd iedereen is om de situatie voor de bevolking in Rusland in het algemeen en in Moermansk in het bijzonder, en hoe ingewikkeld het is om informeel contact te hebben. Ook werd steeds duidelijker dat de Moermanski wel wilden praten, maar toch ervoor kozen om te zwijgen – ondanks dat ze ook duidelijk lieten merken blij te zijn dat er nog steeds contact is. Dat gaf hen toch een sprankje hoop in moeilijke tijden. ‘Moeilijke tijden’ is in de spaarzame contacten een eufemisme geworden voor het woord ‘oorlog’, dat in Rusland verboden is om uit te spreken.

Bureau Moermansk en consulaat-generaal Sint-Petersburg

Ook in 2023 bleef het formele contact tussen de beide coördinatoren: Lilian Eefting van Bureau Groningen en Larissa Bagina van Bureau Moermansk beperkt tot het hoogstnoodzakelijke, vanwege de repressie en de *foreign agent law* in Rusland. Dit contact verliep online (via mail, WhatsApp en Telegram). Op feestdagen (8 maart, kerst, nieuwjaar) is er een opbeurend berichtje gestuurd om ze te laten weten dat ze in onze gedachten zijn. De

formele contacten met de gemeente Moermansk zijn vanaf 24 februari 2022 met onmiddellijke ingang opgeheven.

Met grote spijt heeft het consulaat-generaal in Sint-Petersburg op 23 februari 2023 besloten tijdelijk de deuren te sluiten. Daardoor is er geen contact meer geweest met het consulaat, dat ons altijd bereidwillig te hulp heeft gestaan. Ook hebben we geen kennis meer kunnen maken met de nieuwe consul-generaal en vice-consul.

Gemeente Groningen

In maart, april en oktober 2023 zijn er gesprekken geweest met de gemeente Groningen. Onderwerp van deze gesprekken was de politieke gevoeligheid en subsidiëring van een stedenband met een stad in een land dat een oorlog is begonnen. Deze gevoeligheid werd zeker ook door de Stedenband gevoeld, daarom zijn de projecten met onmiddellijke ingang opgeschort en zijn de formele banden met de gemeente Moermansk met dezelfde onmiddellijke ingang doorgesneden. Dat is gezien door de gemeenteraad van Groningen, die in 2022 nog haar steun uitsprak voor beide stedenbanden, met Moermansk én met San Carlos. De uitkomst van de gesprekken was dat is besloten de subsidie voor 2024 met twee derde in te korten en te beperken tot slechts de instandhouding van de organisatie.

Communicatie en pr

In 2023 is er vanwege de oorlog slechts een jaarverslag uitgebracht. Aangezien de projecten stillagen, was er geen nieuws te melden en is afgezien van een nieuwsbrief.

Projecten

Nadezhda

Begin 2022 stonden er twee dozen vol hobby materiaal klaar om naar de dagbesteding Nadezhda te worden gestuurd. De volwassenen met een beperking zouden daar artikelen van maken die in Groningen zouden worden verkocht op markten, bazaars en fancy fairs. De opbrengst zou weer terugvloeien naar Nadezhda. De oorlog blokkeerde ook dit voornemen: het versturen van pakketten werd vanwege de sancties al snel zo goed als onmogelijk en in elk geval erg duur en ingewikkeld. Besloten is om de pakketten ook in 2023 niet op te sturen. Wel ontstond het idee om de pakketten te doneren aan kinderen in Oekraïne, maar hier is in 2023 nog geen gevolg aan gegeven. Begin januari 2024 zijn de pakketten naar Oekraïne gestuurd.

Beatrix Kinderziekenhuis & Kinderziekenhuis Moermansk

In 2021 is er een nieuwe directie aangesteld in het Kinderziekenhuis in Moermansk. Begin 2022 waren de eerste contacten gelegd met de nieuwe directie, die niet onwelwillend stond tegenover uitwisselingen. Door de oorlog zijn deze contacten voorlopig opgeschort.

Willem Lodewijk Gymnasium & Gymnasium Nr. 1 Severomorsk

Het plan was om in 2022 een uitwisseling te organiseren met een fysiek en een online scenario. Het thema zou 'De fysieke/digitale wereld' zijn. Vanwege de oorlog is deze uitwisseling niet doorgegaan.

Praedinius Gymnasium / Werkman Stadslyceum & Music College Murmansk

2022 zou het jaar worden waarin de leerlingen van de drie scholen elkaar eindelijk in levenden lijve zouden kunnen ontmoeten, na twee jaar online samen muziek maken. Door de oorlog gingen ook deze plannen niet door. Wel is er op informele wijze contact gehouden tussen de docenten.

Boek over wereldhavens

Het schrijversechtpaar Aafke Steenhuis (met roots in Groningen) en Jan Joost Theunissen was al een aantal jaar bezig met een project waarbij ze wereldhavens bezochten. Het uiteindelijke doel was een boek. Daarin mocht Moermansk uiteraard niet ontbreken. Vanwege corona en de oorlog hebben ze Moermansk niet kunnen bezoeken, maar dankzij contacten die de Stedenband ze heeft verstrekt en eigen online onderzoek zijn ze er toch in geslaagd een hoofdstuk aan Moermansk te wijden. Zo kwam het boek er dus toch. Op 28 oktober 2023 vond de boeklancering plaats in Groningen, waarvoor de Stedenband ook was uitgenodigd. Deze boeklancering is bezocht door de voorzitter, Marjo van Dijken.

Stedenband Groningen-Moermansk

Jaarrekening 2023

Uitgaven 2023 (ING Zakelijke Rekening)		euro
Kantoorkosten		618
Kantoorartikelen	90	
Porti en bankkosten	528	
Organisatie		8.957
Coördinator	8.218	
Scholing / stages	292	
Bestuur - Representatie	447	
Activiteiten		831
Website - Nieuwsbrief	387	
Fysiek - materialen	444	
Bijdrage bureau Moermansk		11.642
p.m. breakdown opgevraagd		
Exploitatieuitgaven SGM 2023		22.048
Verrekening gem. subsidies		69.356
Teruggave jaar 2022	39.356	
Voorschot teruggave jaar 2023	30.000	
Kasschuif naar spaarrekening		498
Donaties jaar 2022	498	
Kasuitgaven 2023		91.902

Inkomsten 2023	euro
-----------------------	------

Subsidie gemeente Groningen 2023	63.700
Donaties 2023	170
Kasinkomsten 2023	<u>63.870</u>

Kasmutatie 2023 (ING Zakelijke Rekening)

Inkomsten	63.870
Uitgaven	<u>91.902</u>
Verschil	-28.032

Saldo 31/12/2022	64.619
Saldo 31/12/2023	<u>36.587</u>
Mutatie	-28.032

Stedenband Groningen-Moermansk

Balans 2023

Activa				
ING zakelijke rekening		ING Zakelijke Oranje Spaarrekening		
Inkomsten	63.870	Inkomsten	1.162	
Uitgaven	91.902	Uitgaven	0	
Verschil	-28.032	Verschil	1.162	
				<i>sum</i>
Saldo 31/12/2022	64.619	Saldo 31/12/2022	89.238	153.857
Saldo 31/12/2023	36.587	Saldo 31/12/2023	90.400	126.987
mutatie	-28.032	mutatie	1.162	
Passiva				
	stand 31/12/2022	mutaties	Stand 31/12/2023	
Donateursfonds	39.702	498	40.200	
Fonds Nadezhda	2.829	0	2.829	
Fonds projecten TOA Praedinius	2.817	0	2.817	
Eigen vermogen	87.308	-38.142	49.166	
Nog te betalen / reservering				
Symposium + boekje 35 jaar	6.600	900	7.500	
Inhalen scholenprojecten	4.000	0	4.000	
Nadezhda pakketten extra	600	-125	475	
Subsidieafrekening 2023	-	10.000	10.000	
Poëzieproject (2 jaar)	10.000	0	10.000	
TOTAAL	153.856	-26.869	126.987	

Dat was 2023, toen we nog durfden te hopen op een bestaande stedenband – al was het dan stilletjes, in de luwte. De tijd leerde ons anders.

De weg van de hoop

De Stedenband Groningen-Moermansk eindigt in 2024, na 35 jaar. Maar we sluiten ons graag aan bij deze beroemde woorden van Václav Havel:

De weg van de hoop

Diep in onszelf dragen wij de hoop.
Is ze niet daar, dan is ze nergens.
Hoop is een bewustzijn
En staat of valt niet met wat er in de wereld gebeurt.
Hoop is voorspellen noch vooruitzien.
Hoop zit ons in de ziel, in het hart gegrift,
Ligt voor anker voorbij de horizon.
Hopen, in deze diepe en krachtige betekenis
Is anders dan blij zijn om wat goed gaat
Of je graag inzetten voor wat zeker succes heeft.
Hoop is de kunst om ergens aan te werken
Omdat het goed is,
Niet alleen omdat het kans van slagen heeft.
Hoop is niet optimisme,
Niet de overtuiging dat iets goed zal aflopen.
Hopen is zeker weten dat iets zinvol is,
Ongeacht de goede afloop.

Václav Havel

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Bezoekadres | op afspraak

Harm Buitenplein 1
9723 ZR Groningen

Tel. 050 367 6168

stedenband.moermansk@groningen.nl

Voor verdere info zie onze website www.groningenmoermansk.nl